קונם יין פרק שמיני נדרים

רש"י — ר"ן — **סא.**

אילימא כדקאמר. דאמר השנה נמה לי למימר פשיטא כיון דאמר השנה משמע (א) השנה זו קאמר ועיכורה נמי בכלל הוי: **ולא אים כהו עיכור.** ולא ליתסר בעיכורה קא משמע לן: היה עומד בשנה של יובל והיה אומר קונם יין שאיני טועם יובל מהו: **שנת חמשים כלפני חמשים.** ומותר (ב) נמי בשנת חמשים דאיכו לא קאסר עילויה אלא לאחר חמשים או בשנת חמשים מתחיל יובל הכא: **ואי אסר מונה שנת חמשים ואחת** (ג). אלא מתחיל למנות ז' שנים של שמיטה הבאה בשנת היובל עצמה שלא תהא מונה אחת לשנת נ' ולשנה הבאה אחריה שנת נ"א שניה אלא לשנת חמשים ואחת תהא מונה אחת ושנת נ' עצמה נמנית ליובל שעבר שאין עולה למנין שבוע הבא כדאמרינן: **יובל עולה למנין שבוע.** דשנת חמשים עולה לכאן ולכאן: **אמרו לו וכו'.** אם כן בשנת יובל עולה למנין שבוע אינו אלא חמשה בשבוע ראשון של יובל שהשנה שהיא ראשונה שהיא יובל אסור לזרוע בה והשביעית נמי אסורה שהיא שמיטה ואינה אלא חמשה לזריעה: **אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר ועשה את השבואה לשלש השנים.** שנה שביעית ושנה שביעית ושמינית עד קצירתה ואי [נמי] אמרת (ד) אין יובל עולה למנין שבוע הרי כאן ארבעה שנים שצריכה לעשות לארבע שנים כילד שנת מ"ח היא שנת ותבואה שלה צריכה לשנת עצמה ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה ולשנת חמשים שהוא יובל ולשנת חמשים ואחת עד הקציר הרי ארבע שנים. והאי פירכא לדברי הכל היא לדברי יהודה נמי איכא למיפרך דאע"ג דאמר יובל עולה למנין מכל מקום אסור הוא בזריעה והוו נמי ארבע שנים: **אלא.** לדברי הכל ליכא לאוקמי להאי קרא אלא בשאר שני שבוע בשש השמיטות ולא בשמיטה שביעית של יובל ולא קשיא כלל לא לדידי ולא לרבנן לדידי נמי דפרכת לי שש שנים מוקמינן ליה לקרא בשאר שני שבוע בשאר שמיטין ולא בשמיטה ראשונה הסמוכה ליובל: **מתני'** (ה)**אמר קונם יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע.** לדברי הכל: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע דאמר עד שילא כל הפסח: **עד פני פסח.** משמע עד שיגיע ומשמע עד שילא: **עד שיגיע.** דקסבר לא מעייל אינים נפשיה לספיקא

דנהי דאיכא למימר דעד פני עד רגע אחד שלפני סוף יום האחרון של פסח קאמר לא אמרינן דלא מחיי אינים נפשיה לספיקא דיום שני ושלישי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: **רבי יוסי אומר עד שילא.** דסבירא ליה דמחיי אינים נפשיה לספיקא: (ו)**עד הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע.** כלומר אפילו אמר עד שיהא וכדקתני טעמא: **זה הכלל כל שומנו קבוע.** כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שילא דבעינן לידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר ובציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל אינים נפשיה לספיקא וכו'.** כדפרשינן במתניתין: (ז)**שמי כפי גנוס.** משמי גשים גדולה וקטנה לכל כח וכח: **כולן אסורות.** דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכח שניה קאמר. אלמא מחיי אינים נפשיה לספיקא: **כולן מותרות.** דלא מחיי אינים נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר: **מותלפת הטיעה.** כאן החליפו שיטתן: **והתניא.** בניחותא: **ולענין הלכה** כיון דמתפיגן להו וקיימא לן [סנהדרין מז:] דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן נאומר עד פני הפסח אינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא מיפוק דכמתני' לאו במעייל אינים נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

עד

שבע (ח)פשיטא דהשנה עד רגע השנה משמע: **ושמע מינה שנה כהשנה.** דאי דייקה כשנה אחת לא מתסר בעבורה אלא בשנים עשר חדש כרוב שנים: **מהו דתימא הלך אחר רוב שנים.** דלית כהן עבור ונימא דאע"ג דאמר השנה לא ליתסר אלא כרוב שנים קמ"ל: **ולענין הלכה** כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא דיום כיום אחד דמי ואסור מעת לעת: **איכעיא להו אמר קונם יין שאני טועם יובל מאי.** להו דקאמר כהדין ליטנא דהא כיון דלא אפשיטא בעיין דלעיל כי אמר יובל כיובל אחד דייקה ולא שייך למבעיא אי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים [2]ת"ש (ט)**דתניא פלוגתא דרבי יהודה ורבנן** [1]**וקדשתם את שנת החמשים שנה שנת החמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן אמרו** [2]**יובל אינו עולה למנין שבוע רבי יהודה אומר יובל עולה למנין שבוע אמרו לו לרבי יהודה הרי הוא אומר** [2]**שש שנים תזרע שדך ואין כאן אלא חמש אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר** [3]**ועשת את התבואה לשלש השנים הרי כאן ארבע אלא איכא לאוקמה בשאר שני שבוע דילי נמי איכא לאוקמה בשאר שני שבוע: עד הפסח אסור כו':** למימרא (י)**דרבי מאיר סבר** [3]**לא מעייל אינים נפשיה לספיקא**

דמשמע דלעולם קודם איסור שביעית מותר לזרוע שש שנים ולדבריך בשמיטה שלאחר היובל אינו מותר אלא חמש שנים שהרי היובל אסור בזריעה וכשיגיעו שש שנים תהא שנה שביעית שנת השמיטה: **לדבריכם.** דסבירא לכו דקרא בכולהו שנים משמע הרי הוא אומר ועשת התבואה לשלש השנים ועל כרחין ליכא לאוקמיה בשמיטה של שנת מ"ט שהרי זרע של מ"ח לריך שיסקיף מ"מ ומ"ט ול' וכ"ל עד הקציר של נ"א אלא איכא לאוקמיה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מלפניו ובכי האי גונא סגי בשלש שנים שהזרע של שביעית יסקיף לשביעית ולשמינית עד הקציר: **דילי נמי.** האי קרא דשש שנים מזרע דקא מקשיתו לי מיניה איכא לאוקמה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מאחריו: **מתני'** (ד)**עד הפסח אסור עד שיגיע.** דלשון בני אדם משמע עד ולא עד בכלל: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע עד שיהא כולו: **עד פני הפסח ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע.** דסבירא ליה לרבי מאיר נפשיה לספיקא: (כ)**עד הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע.** כלומר אפילו אמר עד שיהא וכדקתני טעמא: **זה הכלל כל שומנו קבוע.** כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שילא דבעינן לידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר ובציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל אינים נפשיה לספיקא וכו'.** כדפרשינן במתניתין: (ז)**שמי כפי גנוס.** משמי גשים גדולה וקטנה לכל כח וכח: **כולן אסורות.** דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכח שניה קאמר. אלמא מחיי אינים נפשיה לספיקא: **כולן מותרות.** דלא מחיי אינים נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר: **מותלפת הטיעה.** כאן החליפו שיטתן: **והתניא.** בניחותא: **ולענין הלכה** כיון דמתפיגן להו וקיימא לן [סנהדרין מז:] דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן נאומר עד פני הפסח אינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא מיפוק דכמתני' לאו במעייל אינים נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

מסורת הש"ס

(א) ר"ה ט. ערכין יב: לג., כ) [לעיל יט.], ג) שיך למתני' דלעיל, ד) שיך למתני' דלעיל, ה) [סוף פי' המשנה שיך לע"כ], ו) [מכאן שיך לע"כ], ז) בק"נ פ"ח אות י"ד הגיה דל"ל אב.

תורה אור השלם

1. וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקָרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ: ויקרא כה י
2. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה ג
3. וַצִּוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לַשָּׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: ויקרא כה כא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלימא וכו' משמע דהשנה זו: (ב) ר"ה שנת חמשים וכו' ומותר בשנת כל"ל ותיבת נמי נמחק: (ג) ר"ה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. נ"ב עיין מה שפי' רש"י בגליון הש"ס דף ט: (ד) ר"ה אמר להם וכו' ואי נמי אמרת יובל אינו עולה למנין שבוע כל"ל:

גליון הש"ס

גמ' דר"מ סבר לא מע"ל. עיין לעיל דף יח ע"ב: בהר"ן ד"ה אסור בה. **ששמא** דהשנה. ע' רל"ק ירמיה כח יז:

תוספות

הלך אחר רוב שנים. ולא אית בהו עיכור וכשנדר בשבע ומאסר בחדש העיכור יהיה מותר בחדש אחד לפני לאם השנה קמ"ל דכולה עד סופה נקראת שנה: יין שאני טועם יובל. ה"ה דאלי למיבעי כי אמר היובל ומירי [שעומד] בחמלע היובל בשנה ומיתסר עד סוף היובל ומיבעיא בשבעיא שנת היובל כלפני חמשים ומיתסר או כלאחר ומי אי נמי לפי' שני דפרישית בחמתני' עומד בשנת יובל עצמו מיבעי ליה אם אסר בה אלי כלפני חמשים ולא נתכוין לאסור אלא כמנייו

הגה עליו: מ"ב. מפלוגתא דר' יהודה ורבנן דתניא שנת חמשים ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן אחין שנת חמשים נמנית כמנין שמיטה שאם היה נמנה א"כ היא אחת למנין שמיטה א"כ לא"ק שנת חמשים כלפני שהרי אינו נמנה לאחריו ואלו יהודה כלאחר חמשים: [ואין כאן] אלא ממש. כגון שבבוא ראשון שסמוך ליובל אחריו כשיגיע בי' שנים עם שנת היובל יהיה שמיטה ויובל לאסור בזריעה ומשמע להו דקרא מיירי בכל השמיטות אף בשמיטה הסמוכה ליובל: לדבריכם. שאתם סבורים להעמיד המקרא אף בשמיטה הסמוכה ליובל הרי אמר ועשת את התבואה לשלש השנים ומיירי בכל שמיטה ושמיטה שאינה שביעית מספקת לעצמה לשביעית ולשמינית עד אחר קציר והרי כאן ארבעה בשמיטה הסמוכה ליובל לפניה בשביעית ויובל אסורין בזריעה ועוד שנה שאחר היובל ושנה שביעית הרי כאן ארבע: אלא כו'. ולא בכל שמיטות מיירי בלומר מה שמקשין לי מקרא דשש שנים איכא לאוקומי בשאר שני שבוע שבאמצע היובל: למימרא [דרבי מאיר סבר] כדפרישית במתניתין:

עין משפט נר מצוה

סמ' א מי"ר פ"ב מהל' נדרים הל' ד סמג לאוין רמב מוס"ע יו"ד סי' רכ סעי' ו:
סמ' ב מי"ר שם הל"ה יד ג מי"ר פ"ב מהל' שמיטה ויובל הל"ז:

פירוש הרא"ש

למה לי דמיבר. פשיטא דחדש הפיעטו הוא בכלל הנה דנין פשוטה וכין מעוכנת קרויה שנה: **אלא דאי דאמר שנה.** ותנא דמרמיה קא משמע לן דשנה כהשנה ואיני אסור אלא עד שנלוס השנה דאי הוי כמו שנה אחת כיון דנאסר עד תוך שנה אחרת נמנין הזה מאי נפקא מינה בעבורה: **מהו דתימא** הלך אחר רוב השנים. ולא היה כדעתו אלא עד תשלום (ו)אלא: יובל **מאי.** אם אמר יובל זה מותר בשנת היובל או לא: **תא שמע.** דפליגתא דר' יהודה ורבנן היא: שנת חמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחד. כלומר שנת חמשים אתה מונה לתשלום יובל שעבר ואי אתה מונה אותה לאיות אחד ליובל הבא שתהא נקראת תחילת שנת השמיטה הבא: ורבי יהודה סבר דיובל **היא תחלת** שביעית הבאה. אלא לרבנן אסור בשנת היובל ולרי יהודה מותר: **ואין כאן אלא חמש.** בשמיטה ראשונה של יובל: **אמר להם לדבריכם.** דכעיתו לפרושי בשבע שנים בכל השמיטות אירי ואמנו להכי אקשיתו לי מקרא נמי לדידכו ועשת את התבואה לשלש השנים דלא מציתו לאוקומי בכל השנים דשנה שלמני היובל צריכה לעשות לארבע השנים לעצמה ושנה שביעית ושנה היובל ושנה שלאחר היובל עד הקציר: מתני' עד הפסח **אסור עד שיגיע.** משום דבפיפא שייך למתני אסור נקט בריפא נמי אסור: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע כל זמן שהוא הויה: **עד פני הפסח.** ריש בתשעים זה שלשה ענינים איכא למיתר עד פני ימים הראשונים דהיינו עד שיגיע ואיכא למיתר עד פני ימים האחרונים ויסיה מותר בימים האחרונים ואיכא למיתר עד פני פסח והיינו עד שילא וקאמר רבי מאיר עד שיגיע דלא מעייל אינים נפשיה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com